

**CRTICE IZ
PROŠLOSTI** **5.**
GRADSKI MUZEJ MAKARSKA

Radnje oko ribnjaka, prestala raditi tvornica "Sardina"...

Piše Velimir Urlić

1879. GODINA

Novi parobrod braće Rismondo

Braća Rismondo nabaviše i treći parobrod. To je krsna lađa da je prava divota. Dva prostrana skladišta grabe do 1000 tovara, a dvie ukusne dvoranice ugodni su stan putnikom; leti pak do 11 milja na sat. Na 16. tekućega svetčano ga pokrstiše imenom baruna Rodića, i započe svoje redovito putovanje, dvaput na nedjelju, od Splita preko Makarske u Neretvu..

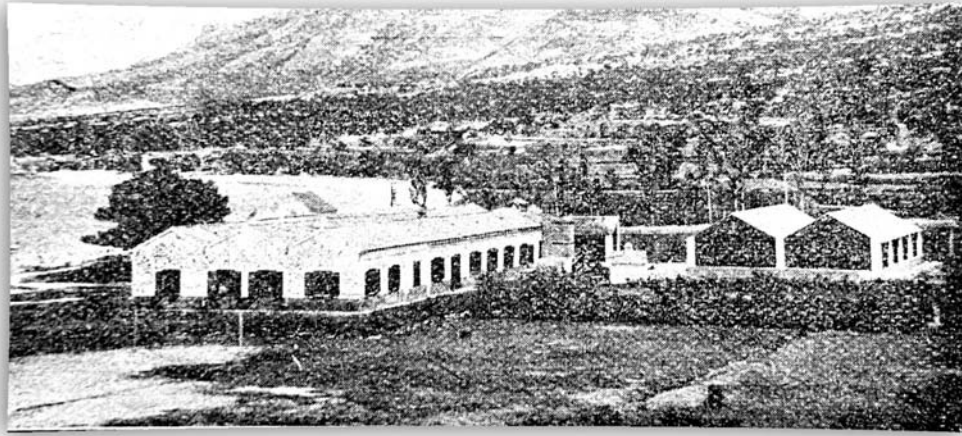
1889. GODINA

Tunjevina iz Baške Vode

U Baškoj Vodi uhvatili su ovih dana (oko 4.5.) ribari jedno 15.000 kili tunjevine. Parobrod "Dinara" otišao je za to naročito u Trst, na račun braće Rismondo, koji su zakupili ribu.

Povratak domorodca M. Vuletića

Nakon 27 godina povratio se je ovih dana u Makarsku, iz Santiaga u Americi, naš častni domorodac gospodin Marijan Vuletić pok. Šimuna... Koliko je muka i nevolja pretrpio po svietu od kad je iz našeg grada otišao kao dječak od 13 godina. Uputi se u svi-

Tvornica "Sardina" u Donjoj Luci

et su dvie same košulje i sa malo novaca u džepu, jer sin vrlo ubogih roditelja..., sada pod svojom upravom ima radionicu su preko 200 radnika... Tim radostnije pišemo ove crte što je on od toliko Makarana koji su po svietu jedini koji je ovamo došao stekavši liepo imanjanje. U ovo malo dana što je ovdje jur je razdijelio preko 1000 fiorina rodbini, crkvam, siromasim...

1909. GODINA

Drašnice - žrtvenik Pres. Srca Isusova

Ovih dana kršćanski socijali Voltolini C. Tagliaferro iz Spljeta podigoše u crkvi sv. Jurja u Drašnicama liepi pobočni žrtvenik Presv. Srca Isusova. Žrtvenik i stupovi jesu

od mramora. Ostali dijelovi izvedeni su u sgetskom kamenu sa umetcima od mučkog, francuzkog i kararskog mramora. Radnja izvedena majstorski i po zanatuu pogodne uvjete... Ovo crkovi-narstvo harno im ostaje i zahvaljuje... U Drašnicama, dne 1. svibnja 1909. Fra Luigij Plepel, župnik.

Radnje oko ribnjaka

Makarska, 19. svibnja - Ima skoro mjesec dana da su započe radnje za prosušenje i sušenje našega zapuštenog ribnjaka i da se blizu njega liepi park napravi... To je liepa zamisao kad bi se izvela osnova koju bijaše nazad deset godina učinio g. povjerenik Neyedtj. Al se samo djelomice može ostvariti timem što je na istoku ribnjaka

zasut mali prostor koji bi pretvoren u park te mu je i nadjenuto ime "Park Frane Josip I."

Općina nazad tridesetak godina bijaše za 6000 kr. kupila taj ribnjak od baštine pok. Stjepana Ivičevića sa okolnim zemljištem na Donjoj Luci...Sada koristi nikakve osim koju stotinu kruna što se dobiva za sijeno na Blatu. Ribnjak, pošto je prekopom spojen s morem, s lukom, ni ljeti ne presuši. Zidovi oko ribnjaka bijahu srušeni, osim sa istočne strane i svak je mnijenja da ostane, jer brani biljke u parku od silne jugovine u proljeće. Porušenim zidovima i žalom ribnjak se nasipao, i sada će u sredini ostat poluokrugasto jezero od kakvih 3000 m2, spojeno s morem sa zapadne strane tako da struja

morska ne da vodi da se usmrđi.

Sada ribnjak sdružen s livadom na Donjoj Luci na zapadnoj strani, šumom Sv. Petra, s novim udobnim kupalištem koje se sada u cementu gradi - sačinjava kompleks, koji će biti jedan od najliepših i najdražesnijih u našoj Makarskoj, kakvog neće možda biti ni u cijeloj Dalmaciji.

Ribanje srdela

Pišu iz Makarske - Ribanje amo ide dobro; svakog se mraka hvata dosta ribe; u nekim noćima od 10 do 15.000 kilograma, što srdela što skuša. Prodaju se na malo po 20 do 40 para kil. U ovdašnjoj tvornici riblje konserve pune ruke posla; te je mnogo radnika zaposleno koji zaslužuju liepu nadnicu.

1919. GODINA

Iskorenjenje koza

Naredba o iskorenjenju koza (24.4.) proglašena preko Općine: iskorenuti u roku od četiri sedmice u našem kraju sve koze osim jedne na svako čeljade. Naš je krš posve neprikladan za gojenje i ovaca i goveda, a bez marve i gnjoja nam nije korist od brdske zemlje. Kad se nebi sjekirom ništile šume i gajevi, mi bi još uvijek

po kozama imali šume. Kad bi država svakome posjedniku u planini uz sijanice dala po nekoliko hektara muše u vlasništvo, kroz kratko vrijeme bismo imali krasnih šuma.

Pošto ih sada ne možemo ni posoliti ni radi mršavosti naglo prodati rok od četiri sedmice je od katastrofe za mnoge težake, jer će ostati bez koze i kozlića, bez gnjoja, sira i mlijeka, dobivši za nje od špekulanata i mesara papirnati novac koji je veoma dvojbene vrijednosti. Rok treba produžiti bar za godinu dana...

1929. GODINA

Prestanak rada tvornice "Sardina"

Javljaju iz Makarske - Mjesna tvornica "Sardina" prestala je sasvim da djeluje, čak i činovnici iste tvornice otpušteni su. Veoma je za požaliti da tako važno industrijsko poduzeće prestaje radom u ovim našim krajevima, gdje ribolov predstavlja glavna grana opstanka ovog pučanstva.

- Narodni list, 1879/42; 1889/36,38
- Dan, 1909/19
- Smotra dalmatinska, 1909/41-43
- Jadran, 1919/78
- Jadranska pošta, 1929/115

REPORTAŽA Posjetili smo 12-godišnje polaznike tečaja Umijeća življenja

Piše i snimila Ivona Ćirak

Kada su dobili prijavnice za tečaj Art excel, iliti tečaj življenja, djeca iz 6.c mislila su da ih je razrednica predložila jer su problematični. Mnogi od njih su odbijali samu ideju jer su, kako i sami kažu, mislili da je to za - ludake. Bilo je roditelja koji su svoju djecu željeli povući jer se ni njima nije sviđjela mogućnost da se razred kolektivno upisuje na tečaj kako bi se popravio. A baš to je bilo prvo što je voditeljica Dijana iz Vele Luke čula od zabrinutih 12-godišnjaka: Jeste ikad imali tako loš razred?

Mirniji smo

Sada su ovi simpatični 12-godišnjaci sigurni da su dobra djeca, a uglavnom poteškoće u komuniciranju, nagomilani stres, kojega odrasli nerijetko podcjenjuju, i nepostojanje osjećaja zajedništva, bili su krivci lošoj disciplini i etiketi 'problematicnog razreda'. Tako su nam sami rekli za našeg posjeta.

- Nastavnici nam često govore da smo loš razred i mi smo to mislili jer smo imali problema u komunikaciji - kaže jedan dječak. Kažu da je njihovo ponašanje sada mirnije i da manje upadaju u sukobe.

- Kad smo glumili životinje, kao da sam sve loše izbacila uz sebe. Vježbe disanja isprva su mi stvarno izgledale čudne -

Shvatili smo da nismo loš razred kao što su nam govorili

Bilo je roditelja koji su svoju djecu željeli povući jer se ni njima nije dopala mogućnost da se razred kolektivno upisuje na tečaj kako bi se popravio. A baš to je bilo prvo što je voditeljica Dijana iz Vele Luke čula od zabrinutih 12-godišnjaka: Jeste ikad imali tako loš razred?

Radojka Divić, razrednica:

Vjerujem da će se 'uvesti' do osmog razreda

- Žao mi je samo što nisu svi prošli tečaj. Oni su jedan živahan razred u kojemu dvije trećine čine dječaci, ali imam osjećaj da će se, do osmog razreda 'uvesti'. Već sada se vide poboljšanja i lakše je raditi. Djecu treba motivirati i ne dati im da upadnu u rutinu, a Aleksandar, koji je to vodio, svidio im se i očito je imao dobar pristup - kaže razrednica Divić.

> IZ DJEČJIH USTA

Što su u anonimnoj anketi o tečaju rekli učenici

- Sada smo svi jedna velika, liepa zajednica, a ja sam bolja prema drugim učenicima.
- Želim da ovo iskustvo prođu svi, veliki i mali.
- Sad smo složni, više se družimo i otvoreni smo za sve.
- Prvo sam se odupirala ovome, a sada mi je drago da sam to prošla.
- Sada se cijelo vrijeme zezam i smijem.
- Ja bih išao još jednom, naučio sam kako se ponašati u životu i mudrosti.
- Imam veću koncentraciju.
- Više se ne tučemo.
- Opušteniji sam i mirniji.
- Izbjegavam se svadati.

Art excel ima potporu Ministarstva

Tečaj Art excel je osmislila Udruga Umijeća življenja, humanitarna i obrazovna organizacija koja djeluje u 146 svjetskih zemalja, a ima posebni savjetodavni status pri Ekonomskom i socijalnom vijeću UN-a. Tečaj se sastoji od vježbi istezanja, opuštanja i disanja radi izbacivanja stresa. Usmjeren je na prevenciju nasilja, ovisnosti, stvaranje osjećaja pripadnosti i zajedništva. Tečaj ima potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

priča Ada koja je inače odlikašica. No, poput svojih vršnjaka, koji o tome ne govore, znala je, kaže, osjećati stres pred ispite i kontrolne.

- Sad kažem sama sebi da ću dati 100% od sebe pa što bude. Lakše mi je tako nego unap-

rijed misliti kako možda neću znati - objašnjava naša sugovornica.

Ipak, u početku djeci nije bilo lako, a njihova nam razrednica Radojka Divić čak kaže kako je jednu učenicu dugo 'lomila'. - Nisam htio ići jer smo mislili da je to za ludake. Na dan kad smo donijeli prijavnice svoju sam donio bez potpisa, ali ih je potpisala razrednica i rekla da moram ići - kazuje Josip, s kojim se slaže i Ada, govoreći kako je mislila da je to samo za loše učenike.

Josip dodaje kako bi volio da su tečaj svi prošli jer su se jako zbližili iako im je najprije zvučalo čudno da radionica traje pet dana po četiri sata. Vrijeme im je, kažu, prošlo kao od šale, a Ada dodaje kako bi stalno bila sa svojim prijateljima.

Ne odbijajte dok ne probate

Neovisno o tome koliko netko bio skeptičan prema ovakvim tečajevima, jer 'mirišu' na nešto strano, najbolju lekciju daju ipak djeca koja su iskrena i ne mogu sakriti ni sretno ni tužno raspoloženje. Citirat ćemo jednu djevojčicu koja je završila tečaj: Na početku je cijeli razred odbijao ovo lipo iskustvo. Odlučili smo ka ekipa otići prvi dan pa vidit kako je i odlučit očemo li ostat. Ostali smo i smatram da mi je to najbolja odluka u životu. Nemojte ništa odbijati dok ne isprobate.